

1

Тоді сталося щось дивне.

Вранці я піднімався чотирма сходовими маршами до свого кабінету, де мав почати писати статтю. Здолав перші сходинки, повернув за ріг до другого маршу — і тут раптом зрозумів, що мені нічого не спадає на думку.

А саме: про що має йтися у цій статті.

«Це якесь божевілля, — подумав я, — що зі мною трапилось? Інсульт, спонтанна деменція чи... як його там... Альцгеймер?» Я пробурмотів під ніс своє ім'я, дату народження, улюблену страву мого батька, пробіг моєї машини в кілометрах, місце в турнірній таблиці мого футбольного клубу. Все на місці.

Проте...

Ні.

Давній друг і колега зателефонував кілька тижнів тому, і я одразу впізнав дуже знайомий голос — доброзичливий і прохальний, добре підготовлений та захоплювальний, до того ж нервовий, але водночас трохи вимогливий, тобто голос людини, якій важко відмовити і яка збирається згодом запитати мене про ще не написаний текст, а саме: чи зможу я його написати.

Я, імовірно, знову не маю часу, сказав друг, який працює в дуже хорошому журналі. Напевно, я не робив би цього. Він знає мене досить довго й достатньо добре, щоб зрозуміти, що зараз відбувається всередині мене: страх взяти на себе додаткову роботу, яку важко буде виконати; побоювання не впоратися з темою; моя нездатність сказати «ні». Що, чесно кажучи, він трохи бере до уваги як редактор. Але не як друг.

У всякому разі, він хотів би коротко пояснити мені тему. І він пояснив.

І я погодився, швидко й під впливом раптового відчуття, що ця тема стосується мене більше, ніж я усвідомлював до цього моменту. І що я обов'язково маю за неї взятися.

Це було поняття, думав я, продовжуючи підніматися сходами, певне слово. Але там, де в моїй свідомості мало міститися це слово, була просто діра. І що довше й старанніше я намагався заповнити цю діру, що більше зусиль та енергії я закидав у неї, то більшою вона ставала. Вона набула розмірів кратера, а всередині мене розростався страх, що не лише це слово зникло в тому кратері, але й поступово все моє життя може сповзти в цю пашу.

Я піднявся третім і четвертим маршами, відчинив кабінет, підійшов до столу, розгорнув великий нотатник, у якому занотував свої думки на тему, яку ніяк не міг пригадати за останні кілька днів.

Тут усміхалося до мене моє поняття. Слово. І яке гарне воно було!

Веселість.

Я думав про те, що зі мною сталося. Я мав два важких роки позаду, хвороби й нещасні випадки в родині, двоє рідних померли, ще один член сім'ї серйозно постраждав у ДТП. Пандемія коронавірусу та всі пов'язані з нею проблеми. Останнім часом у мене було дві книги й щотижневе написання колонки, я працював дев'ять місяців без відпустки й вихідних. Потім я ще багато їздив. Переживав.

Голова йшла обертом.

І ось тепер має з'явитися ця стаття, тема якої лише з першого погляду здається легкою і такою, що лежить на поверхні, але насправді охоплює основну тему мого життя й моєї роботи, потребує читання безлічі філософських праць — і...

«Стрес блокує твій мозок, — подумав я. — Страх».

«Не варто тобі сприймати це так серйозно, — подумав я далі, — розслабся. Це просто стаття, і якщо вона не стане твоєю найкращою, це байдуже. Життя складатиметься не з найкращих статей».

Я замкнув кабінет і пішов прогулятися Старим Південним цвинтарем. Дивився на повиті плущем, рідко добре доглянуті, подекуди дуже зотлілі, подекуди сильно пошкоджені надгробки різних професорів і вдів власників броварень, дочок бакалійників і художників, винахідників скоропису й старших радників гірничої служби, всіх людей, які прожили своє життя в XIX столітті, коли це було центральне кладовище мого міста.

Мені було цікаво дізнатися, що, наприклад, ця людина колись була командиром баварського піхотного полку, а звали її Ангствурм, Теодор Ріттер фон Ангствурм¹.

Я сів на лавку й сказав собі, що все не так важливо, не так важливо, не так важливо. Зокрема, текст, який потрібно написати, сказав я собі, не такий вже й важливий.

Я з радістю стану на чолі слів і думок, які є в моєму розпорядженні, і поведу їх у поле, як колись Ангствурм повів своїх солдатів у бій...

Ні, ні, якраз ні!

Я просто писатиму.

Тож я повернувся до свого кабінету й працював. Раптом знову прийшло натхнення. Я написав статтю. Коли вона була готова, я працював далі й далі, тому що, як я вже сказав, тема здавалася мені важливою для всього мого життя, можливо, навіть для життя багатьох інших і також для часу, який ми проводимо тут всі разом.

Коли я чую слово «веселий», перше, про що я завжди думаю, це як би мені хотілося бути веселою людиною, спокійною, розслабленою, легко пливти крізь дні. Я думаю про заздрість, яку я відчуваю, зустрічаючи людей, які так рухаються по життю.

¹ Німецьке прізвище *Angstwurm* буквально перекладається як «черв'як страху». — Прим. пер.

Але, з іншого боку, постійно згадую надзвичайно популярну в моєму дитинстві телевізійну передачу. Вона називалась «Ким я є? Веселе відгадування професії».

Це була вікторина. Перед командою із чотирьох учасників по черзі з'являлися троє людей, професії яких потрібно було вгадати. Гостей вітав Роберт Лембке, ведучий. Кожен писав своє ім'я на дошці, ставив позначку, чи є він самозайнятим чи найнятим, і сідав. Лембке вдаряв у гонг, після чого на екрані на короткий час з'являлася інформація про професію відповідного відвідувача (видима лише телеглядачам). Це міг бути як перукар чи домогосподарка, так і людина рідкісної професії, яка, якщо я правильно пам'ятаю, називалась «нюхач бананів» — чоловік, який міг і повинен був визначати стиглість бананів за запахом, тому що від його знань залежали великі партії бананів. Далі був типовий для цієї професії, але не надто розсекречувальний, жест рукою.

Як часто я думав про те, який жест рукою міг би бути типовим для моєї роботи! Я дійшов висновку, що це має бути той сповнений надії *move* (з англ. *move* — «рухатися». — Прим. ред.), коли я закидаю обидві руки за голову, щоб потім вп'ястися в стелю.

Де коли-не-коли, немов від чарів, відкриваються думки.

Але часто — ні.

Лембке запитував гостей: «Яка свинка вам подобається?». Вони вибирали одну з наявних свинок-скарбничок. І починався раунд запитань, що складалися зазвичай із фраз на кшталт: «Ви берете участь у виробництві чи роз-